

Slabá či silná, pre ľudí drahá

Euro bude, konverzný kurz stanoví Rada EÚ. Hotovo. Z dvoch dôvodov však má význam o téme aj tak ešte niečo povedať. Po prvé, slovenská strana bude mať dôležité slovo pri určení konverzného kurzu a zdá sa, že "vyráža do boja" s minimálne spochybňovanou predstavou výhodnosti čo najsilnejšieho kurzu. Po druhé, každú široko sledovanú udalosť v ekonomike je vhodné využiť na osvetu - v konečnom dôsledku o úspešnosti krajiny rozhoduje to, ako dobre rozumie dnešnej realite kritická masa spoločnosti.

Kurz koruny je jej cenou. Aj preň platí, že pre krajinu najlepšou úrovňou je úroveň trhov, nie taká, ktorú vyháňajú medzi sebou "spotrebitelia a producenti", či nebudaj "ľudia a exportéri". V prípade trhu s automobilmi už by len málokto tvrdil, že umelo vyššie ceny áut sú vždy dobré pre výrobcu, nižšie zasa pre zákazníka. Pokiaľ zákonom či iným netrhovým nástrojom zvýšime cenu nad trhovú úroveň, dosiahneme obmedzenie dopytu, teda aj výroby, spoločnosť bude mať zrejme menej áut a tie budú drahšie. Podobne dopadneme, ak ceny znížime. Ibaže najprv klesne výroba. Neplatí, že pre výrobcu je vždy dobrá čo najvyššia a pre spotrebiteľa čo najnižšia cena. Ani to, že najlepšia cena je akýsi priemer ich záujmov dohodnutý napríklad v tripartitnej kancelárii. Ani v prípade kurzu. Veľmi slabá koruna by viedla k problémom. Príjmy aj ceny by zrazu boli na veľmi nízkej úrovni a bolo by isté, že budú rásť a spôsobovať vysokú infláciu. Ekonomika by sa iste prispôbila, nebolo by to však zadarmo. Veľmi silná koruna - prežením - ak by sa menila za jedno euro, by určite spôsobila problémy tiež. Dvojtisícová sociálna dávka v korunách by poskočila na 2 000 eur. Desiatitisícový dôchodok v korunách by sa premenil na 10 000 eur. Narástli by podpory v nezamestnanosti, platy, detské prídavky, nemocenská atď. Niežeby to niekto nechcel ich adresátom dopriať, len je ťažké si predstaviť, kto by takýto zárak financoval. Ak by sme zafixovali príliš silnú korunu, ekonomika by sa iste prispôbila tiež. Jednoducho by postupne klesali dôchodky, podpory, mzdy, dávky až na udržateľnú úroveň. Všetci si vieme predstaviť, aké spoločenské náklady by s takými poklesmi boli spojené, či by popri verejných diskusiách o potrebe poklesu príjmov ostal priestor a chuť na diskusie aj o potrebných reformách školstva, zdravotníctva, verejného obstarávania, športu...

Nielen z vlastných skúseností vieme, že ceny aj mzdy sa hýbu pružnejšie smerom hore. Ľahšie narastú než poklesnú. Ak by sme teda stanovili slabší konverzný kurz než trhov, vráti sa ekonomika z uvedených dôvodov k optimu lacnejšie, než ak by sme stanovili kurz silnejší od trhového. V prípade úspor je však vplyv na spoločnosť presne opačný - ich znehodnotením pri prislabom kurze by sme vyslali do spoločnosti odkaz, že šoriť sa neoplatí. V skutočnosti sa, samozrejme, nik nechystá zaviesť kurz jedna ku jednej. Je možné, že aj tí, ktorí hovoria o čo najsilnejšej korune, uvažujú o úrovni trhovej, či dokonca o úrovni, ktorá je strednodobo pod trhovou, čiže vlastne o slabej korune. Kto vie.

Je málo presnejších metód na stanovenie budúceho vývoja kurzu než hodenie si mincou, ako (približne) povedal Alan Greenspan. Mohli by sme však vedieť o jeho úrovni viac, ak by sa nik z vlády nerozhodol iniciatívne systematicky verbálne intervenovať v prospech silnej koruny. Mohli by sme ho hľadať vo väčšom pokoji, ak by hľadanie trhového kurzu nebolo prezentované ako "boj medzi ľuďmi a podnikateľmi (exportérmi)". Akoby to neboli práve podnikatelia (exportéri), ktorí spolufinancujú dôchodky, sociálne podpory, školstvo či zdravotníctvo. Akoby u nás nebol od prosperity podnikateľov (exportérov) závislý každý. Akoby u nás nebol exportérom vlastne aj každý dôchodca.

Eugen Jurzyca INEKO